

Esa Halmetoja

Hiekkaan haudatut

ROMANI

HIEKKAAN HAUDATUT

Esa Halmetoja

2008

© 2019 Esa Halmetoja
Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa
ISBN: 978-952-330-754-4

PROLOGI

1. Luku

Sotamies Heikkinen pelkäsi kuollakseen. Hän painautui vatsalleen niin syvälle kranaattikuoppaan kuin pystyi. Hän sai suunsa täyteen hiekkaa ja oli vähällä oksentaa, mutta ei uskaltanut nostaa päätään. Metsä oli verhoutunut sakeaan savuun, jota sinne tänne singahtelevat luodit puhkoivat. Savuun sekoittui oksettava ruudin, puun ja palavan lihan haju. Tykistökeskitys katkoi puita hänen ympäriltään, ja turvetta oli ilmassa yhtä paljon kuin terästäkin. Hän tukki korvansa käsillään, ja toivoi kahta asiaa enemmän kuin mitään muuta: sitä ettei kranaatti osuisi kahta kertaa samaan paikkaan, ja sitä että savu kätkeisi hänet seuraajaltaan.

Hän oli vain hetkeä aikaisemmin nähnyt vänrikki Oravan kaatuvan metsikköä pyyhkineen konekiväärisuihkun leikattua hänet lähes kahtia. Ketä muita hänen ryhmästään oli vielä elossa? Selviäisikö kukaan heistä pois tältä kirotulta kukkulalta? Kenen hullun ajatus tämä vastahyökkäys oikein oli?

Vihollisen luodit eivät kuitenkaan olleet hänen suurin huolenaiheensa juuri tällä hetkellä. Paljon enemmän hän pelkäsi Luutnantti Pesonen kohtaamista. Luutnantti oli palannut joukko-osastoon edellisenä päivänä. Sotamies tiesi sataprosenttisen varmasti, että luutnantti etsisi hänet käsiinsä ennemmin tai myöhemmin.

Tykistön jyly heikkeni hetkeksi. Edestäpäin kuului taukoamaton konetuliaseiden rätinä, mutta tulosuunnassa vaikutti hiljenevän. Oliko vastahyökkäys sittenkin onnistumassa? Vaikutti siltä kuin etulinja olisi ohittanut hänet ja etenisi metsikön toisella puolella kohti vihollisen pesäkkeitä. Sotamies nosti varovasti päätään, mutta ei nähnyt savun takia paria metriä kauemmas. Hän kohottaui noustakseen

suojavaikastaan, kun hän yhtäkkiä tunsikin iskevän selkäänsä, ja putosi takaisin kuoppaan.

- Perkele, minuun osui! ehti hätäinen ajatus käväistä hänen mielessään, kun hän kuuli tutun käskävän äänen.
- Käänny ympäri!

Heikkisen kasvot kalpenivat nokikerroksen alla. Hänen pahin pelkonsa oli toteutunut; luutnantti Pesonen oli saanut hänet kiinni. Hän kohottautui hitaasti polvilleen ja kääntyi ympäri. Luutnantti seisoi hänen takanaan ja osoitti häntä pistoolillaan. Harhaluodit napsahtelivat puihin heidän ympärillään. Neuvostoliittolaisen konepistoolin nakuttava sarja räsähti vain muutaman kymmenen metrin päässä miehistä, mutta luutnantti ei näyttänyt edes huomaavan sitä. Hän ojensi kätensä sotamiestä kohti ja sanoi vain yhden sanan.

- Tuntolevy!

Heikkinen nosti kätensä ylös ja vaikersi:

- Älä ammu, ei se ollut minun keksintöni. Emmekö voisi sopia...

Luutnantti astui askeleen lähemmäs. Heikkinen yritti perääntyä, mutta hänen jalkansa takertui puunjuureen ja hän rojahti selälleen kranaattikuoppaan. Luutnantti suuntasi pistoolin hänen polveensa.

- Anna tuntolevy, tai ammun polvesi paskaksi!
- Älä ammu, ei minulla ole sitä! Se on –

Hänen lauseensa katkesi tuskaiseen huutoon. Veri ja luunsirut pirskahtivat sarkahousujen läpi luodin lävistäessä hänen vasemman polvilumpionsa.

- Etkö sinä kuule! Minulla ei ole sitä mitä sinä haluat! Se on –

Pistooli laukesi toisen kerran, ja sotamies tunsikin luodin lävistävän vatsansa. Yllätyksekseen hän ei tuntenut juurikaan kipua. Pelko vaihtui vihaksi hänen

mielessään, kun hän ymmärsi luutnantin tappavan hänet joka tapauksessa. Luutnantti kumartui hänen ylleen ja painoi pistoolin savuavan piipun hänen otsaansa vasten. Hän risti tuskissaan kätensä, ja yritti rukoilla saamatta kuitenkaan sanaa suustaan.

- Viimeisen kerran: Anna se tuntolevy tänne!

Viimeisillä voimillaan, kasvot tuskasta vääristyneinä, sotamies irvisti ivallisesti ja sanoi:

- Ota itse kun kerran niin kovasti haluat! Et sinä siitä mitään hyödy!

Pistooli laukesi kolmannen kerran, ja sotamiehen hervoton ruumis nytkähti kranaattikuopan pohjalle.

Välittämättä ympärillään riehuvasta taistelusta luutnantti kumartui selällään makaavan aseveljensä puoleen. Vihdoinkin hän saisi korvauksen kärsimästään nöyryytyksestä. Hän kohotti vainajan päätä ja ujutti tuntolevyn hänen kaulastaan, laittaen tilalle oman tuntolevynsä. Sitten hän otti kenttälapion ja alkoi raivokkaasti lapioda hiekkaa vainajan päälle. Hetken kuluttua kranaattikuoppa ei enää erottunut ympäristöstään.

Kimeä vihellys päättyi korvia silpovaan räjähdykseen juuri, kun luutnantti lähti kyyryssä juoksemaan tulosuuntaansa. Juokseva mies lyyhistyi maahan. Hätääntyneenä hän painoi kylkeään, johon oli tuntenut sirpaleiden osuvan. Veren pulputessa hänen sormiensa lomasta hän konttasi, ryömi, ja lopulta raahautui eteenpäin. Lopulta voimat pettivät, ja pimeys laskeutui hänen ylitseen.

PERINTÖ

2. Luku

Lauri Roivainen kiiruhti puolijuoksua pitkin lähes lumetonta Rotuaaria. Hän oli sopinut tapaamisen asianajaja Katja Jokisen kanssa neljäksi, mutta oli jo auttamatta myöhässä.

- Toivottavasti Jokinen on vielä paikalla, hän ajatteli seisoessaan hississä ja odottaessaan kärsimättömänä sen kipuamista neljänteen kerrokseen.

Edellisellä viikolla posti oli tuonut kirjeen, jossa kerrottiin hänen Liisa-tätinsä jättäneen hänelle perinnöksi joitakin hänen isoisälleen kuuluneita muistoesineitä. Isoisästään Lauri ei kovin paljon tiennyt. Sen hän oli kuullut, että isoisä oli ollut sodassa. Sieltä palattuaan hän oli alkoholisoitunut, ja hukkunut umpuhumalassa Oulujokeen paria vuotta myöhemmin.

Asianajaja Jokinen osoittautui viehättäväksi, noin viisikymppiseksi ruskeaveriköksi. Hän oli pukeutunut murretun tiilen väriseen jakkupukuun ja samanvärisiin korkokenkiin. Tummat, hartioille ulottuvat hiukset oli kammattu suoraksi ja korvissa oli tyylikkääts hopeiset tai valkokultaist korvakorut. Jokinen johdatteli Laurin neuvotteluhuoneeseen ja kehotti häntä istuutumaan. Itse hän istuutui toiselle puolelle pöytää. Nainen katsoi Lauria niin tarkasti, että hän tunsu itsensä lähes läpinäkyväksi.

- Isänne sisar Liisa Kantomaa on tehnyt testamentin, jolla hän on määrännyt irtaimen omaisuutensa jakamisesta. Kiinteä omaisuus ja rahat menevät leskelle, kertoi Jokinen varmistettuaan Laurin henkilöllisyyden hänen ojentamastaan ajokortista.

- Teille on määrätty annettavaksi isoisänne jälkeensä jättämät muistoesineet, jotka ovat täällä meidän hallussamme. Esineet on luetteloitu ja pyydän teitä nyt tarkistamaan, että kaikki mainitut tavarat ovat tässä laatikossa.
- Eipä näytä kovin erikoiselta perinnöltä, tuumi Lauri ja avasi Jokisen pöydälle nostaman ruskean pahvilaatikon.
- Kaikki ei aina ole sitä miltä näyttää, hymyili Jokinen. Arvottoman näköisestä roinastakin on joskus löytynyt aarteita.

Lauri silmäili Jokisen antamaan luetteloa. Vapaudenristin 4. luokan kunniamerkki, jatkosodan muistomitali, sotilasansiomitali, puusta tehty naisen kasvojen sivuprofiili, sinetti jossa hakaristin päällä istuva kotka, neljä kirjettä, puukko tuohisine tuppineen ja kahdeksan mustavalkovalokuvaa. Kaikki näyttivät olevan tallella. Lauri kuittasi saantitodistuksen ja lähti asianajotoimistosta laatikko kainalossaan. Jokinen toivotti oikein kädestä pitäen hyvä jatkoa ja menestystä. Laurista hänen ylitsevuotavan ystävällinen käytöksensä tuntui hieman kummalliselta.

Hän käveli pikkupakkasessa Kuvernöörin pysäkillä saakka ja istahti katokseen odottamaan bussia. Hän katseli hämärtyvälle taivaalle, jota vasten tuomiokirkon siluetti terävänä piirtyi. Taivaalta alkoi hiljalleen leijaila lumihuutaleita.

3. Luku

Kotona Lauri alkoi tutkia perintöään tarkemmin. Mitaleista saisi ehkä muutaman euron, mutta muut tavarat taisivat olla täysin arvottomia. Maasepän tekemä isokokoinen puukko tuntui hyvin tasapainotetulta ja käteen sopivalta. Lauri totesi sen olevan edelleen varsin terävä. Tuppi oli taitavasti ohuesta tuohesta punottu. Puukon kahva oli tehty leikkaamalla paksusta tuohesta palasia ja latomalla niitä päällekkäin

sen karaan. Lopuksi tuohet oli tasoitettu hiomalla ja lakattu. Pää oli etäisesti hevosenpäättä muistuttava metallimurikka.

Puukon terässä oli ollut jokin kaiverrus, joka oli joko kulunut tai hiottu pois. Pitämällä puukkoa vinosti valoa vasten Lauri onnistui lukemaan kaiverruksen: OH 1918.

- Kukahan sekin mahtaa olla, ja miksi puukko on isoisän jäämistössä? hän ihmetteli.

Myös kolmannen valtakunnan sinetti oli hänen mielestään hieman omituinen sotamuisto.

- Näitä ei varmasti moni suomalainen sotilas edes nähnyt, saatikka että olisi saanut sellaista haltuunsa, hän mietiskeli pyöritellessään sinettiä kädessään.

Koivusta veistetty naisen kasvoprofiili oli kokoonsa nähden yllättävän painava. Lauri pyöritteli sitä käsissään, ja ihasteli taidokasta puukonjälkeä.

- Kenties isoisä oli itse tehnyt tämän, kuka tietää, mietti Lauri ja yritti turhaan löytää veistoksesta signeerausta.

Lauri huomasi, että puun syyt olivat erilaiset veistoksen etu- ja takapuolella. Tarkempi tarkastelu osoitti että se oli tehty kahdesta kappaleesta, jotka oli liitetty toisiinsa tiukalla kalanpyrstöliitoksella. Hän otti puukon ja yritti tunkea sitä puolikkaiden väliin, mutta sai aikaan vain ikävän näköisen kolon. Hän ei halunnut särkeä hienoa käsityötä, ja alkoi miettiä muita keinoja raa'an väkivallan sijaan.

Jostakin syystä veistoksen tekijä oli nähnyt erityistä vaivaa. Olisiko sen sisään laitettu jotakin? Miten sen saisi selville veistosta rikkomatta? Voisiko työpaikan ultraäänilaitteilla nähdä veistoksen sisään? Valitettavasti hänellä ei juuri nyt ollut autoa. Sari oli sanonut menevänsä Saaran kanssa kuntosalille ja uimaan töiden jälkeen, joten he tuskin tulisivat vielä ainakaan tuntiin. Niinpä hän jatkoi tavaroiden tutkimista.

Hän ei tuntenut ketään vanhoissa valokuvissa olevista ihmisistä. Joidenkin kuvien taakse oli koukeroisella käsialalla kirjoitettu päivämääriä tai paikannimiä. Kuolemajärvellä 25.5.1944, luki erään kahta kesäasuista sotilasta esittävän kuvan takana.

Toisessa kuvassa viisi sotilasta seisoivat vanhan kuorma-auton vierellä talvipaltoissaan. Hän käänsi kuvan ympäri ja tavasi: Terijoki 8.1.1944. M. Roivainen, O. Haapalainen, V. Pesonen, T. Orava ja A. Heikkinen. Kuva oli muita nuhjaantuneempi ja sen kulmat olivat hiirenkorvalla, aivan kuin sitä olisi säilytetty taskussa tai lompakossa pitkiä aikoja. Harmikseen hän ei pystynyt nuhjuisesta kuvasta selvittämään, kuka sotilaista oli hänen isoisänsä.

- Täytynee ottaa nuo kuvatkin mukaan töihin. Merja voisi skannata ne ja katsoa, saako kasvoja paremmin näkyviin, hän mietti.

Kirjeet eivät ensi lukemalta näyttäneet sisältävän mitään erikoista. Kahden ensimmäisen kirjeen teksti oli kirjoitettu tyyliin terveisiä täältä jostain sinne kotiin. Isoisä ja isoäiti olivat naimisissa sodan aikana, ja isoisä näytti kantaneen huolta lasten ja vaimonsa voinnista. Kirjeissä mainittiin Laurin isä Matti sekä hiljattain manan majoille siirtynyt Liisa, joka oli kirjeen kirjoittamisen aikaan ollut vasta kaksivuotias.

Kolmatta kirjettä ei ollut kirjoitettu rintamalta. Kirje oli päivätty Helsinkiin maaliskuussa 1944. Siinä isoisä kirjoitti voivansa hyvin, ja pyysi ettei kotiväki huolehtisi. Asiat selviäisivät ja kaikki kääntyisi vielä parhain päin.

Neljäs kirje ei ollut isoisän kirjoittama. Se oli kirjoitettu paperille, jota koristivat hakaristi ja Saksan kotka. Tekstikään ei ollut suomea vaan saksaa. Kirje oli päivätty 8.1.1944. Liebe Herr Metzger, luki Lauri. Pidemmälle hänen saksankielentaitonsa ei riittänyt. Lisäksi rivien välissä oli pätkä käsittämätöntä koodia. Allekirjoittaja näytti olevan joku Erich von M.

Kysymykset alkoivat risteillä Laurin aivoissa. Mikä ihmeen kirje tämä on, ja miksi se on isoisän jäämistössä? Miten 8.1.1944 otettu valokuva ja samana päivänä päivätty kirje liittyvät toisiinsa? Miksi isoisä ei ollut rintamalla maaliskuussa 1944 vaan Helsingissä? Asianajaja Jokinen taisi olla oikeassa. Isoisän perintö ei ehkä ollutkaan niin mitäänsanomaton kuin aluksi oli näyttänyt.

4. Luku

Sari ja Saara tulivat kotiin vasta kellon lähestyessä iltaseitsemää. Sari ei pahemmin yllättynyt Laurin lähtiessä vielä käymään työpaikallaan. Hän ja Saara olivat saaneet olla iltoja kahdestaan niin kauan kuin hän muisti.

Lauri saapui työpaikalleen ja luetti kulkukorttinsa. Mittalaboratoriossa ei näyttänyt olevan ketään, joten hän saisi työskennellä rauhassa. Hän irrotti skannerin pää tietokoneesta, liitti sen omaan kannettavaansa ja asetti puuveistoksen pöydälle. Kolmiulotteiseen ultraäänitekniikkaan perustuva skanneri oli alun perin rakennettu maakerrosten erittelyyn. Lauri oli jatkanut sen kehitystyötä saadakseen aikaan laitteen, jolla pystyttäisiin katsomaan maan sisään, ja toteamaan mahdolliset arkeologiset löydökset ilman kaivauksia.

Laite oli jo melko toimiva. Paljon työtä oli kuitenkin vielä jäljellä. Tavoitteena oli kehittää skanneriin itsestään oppiva ohjelmisto, joka osaisi automaattisesti erottaa merkitykselliset löydökset juurista ja kivistä.

Lauri asetti kolme mitta-anturia veistoksen sivuille. Neljännen hän kiinnitti stativiin ja painoi sen kiinni keskelle puuveistosta. Laite alkoi naksuttaa vaimeasti. Hetken kuluttua kuva oli valmis. Hänen pettymyksekseen siinä näkyivät vain puuesineen ääriviivat. Veistos oli joko umpipuuta, tai sitten laitteen herkkyyys ei riittänyt puun sisään tunkeutumiseen.

- Tehoa pitäisi kyllä olla riittävästi. Entä jos muuttaisin ultraäänen taajuutta siten, että se ei havaitsisi puuta lainkaan? Silloin ainakin pitäisi näkyä jos sen sisällä olisi metallia.

Hän lisäsi hieman ultraäänen voimakkuutta ja asetteli laitteeseen taajuuden, johon puun ei pitäisi reagoida. Parin minuutin kuluttua näyttöön ilmestyi uusi kuva.

- Arvasin sen! hän huusi. Jeessss!

Näytössä näkyi selvästi kolme metalliesinettä, joista yksi oli ilmiselvästi sormus ja toinen kookas kolikko. Kolmas esine näytti kulumistaan pyöristetyltä metallilevyn palaselta, jonka keskellä kulki katkoviivan muodostava reikäriivi. Levyn molempiin puoliskoihin oli kaiverrettu kuusinumeroinen luku.

5. Luku

Lauri oli tohkeissaan löydöstään. Puuveistos pitäisi ehdottomasti saada auki. Hän pamautti sitä kaikin voimin laboratoriopöydän reunaan, mutta sai aikaan vain kolon pöytään. Uusi lyönti irrotti sälöjä puusta mutta veistos pysyi kiinni.

- Onpa jumalauta kovaa puuta! Mittalaboratoriosta ei taida löytyä sopivia työkaluja, mutta olisikohan kiinteistöhoitajan huoneessa kirves, hän ajatteli ja lähti kiiruhtamaan hämäriä käytäviä pitkin kohti talon huoltokeskusta.

Kiinteistöhoitajalla ei ollut kirvestä, mutta vasara sentään löytyi. Lauri asetteli veistoksen pystyyn lattialle ja kohotti jo vasaran lyödäkseen sitä, kun hän huomasi sen puolikkaiden liikahtaneen toistensa suhteen. Hakkaaminen oli pudottanut niitä paikallaan pitäneiden puutapin. Lauri liu'utti varovasti puolikkaita pois päin toisistaan. Veistos avautui natisten kuin vanha piironginlaatikko. Esineet oli sijoitettu veistokseen mittatarkasti kaiverrettuihin koloihin. Hän irrotti varovasti sormuksen ja kohotti sen valoa vasten.

- Mahtava! Onpa upea sormus! Takuulla vanha - ja arvokas! Mahtaa olla kultaa, hän sanoi ääneen ja pujotti leveän sormuksen sormeensa.

Sormus sopi täsmälleen hänen keskisormeensa, joten se oli varmaankin aikanaan kuulunut isokokoiselle miehelle. Kiveä siinä ei ollut, mutta sen sijaan levennys jossa oli vaakunaa muistuttava kuvio. Lauri oletti sen olevan korkea-arvoisen henkilön sinettisormus. Kolikko oli myös hyvin vanhan näköinen, painava ja väriltään tumman kellertävä.

- Varmasti kultaraha! Tämähän on hemmetin painavakin. Mikähän kullan kilohinta mahtaa olla? Nyt taitaa Lauri-pojan elämä saada uuden suunnan!

Hänen mielessään väikkyi kuva uudesta BMW X5:sta, jollaista hän oli hiljattain käynyt huvikseen koeajamassa. Olihan siinä autolla ja autolla eroa, kun vertasi nykyiseen Nissan Patroliin. Unelma tuntui yhtäkkiä olevan askeleen lähempänä toteutumistaan.

Kolmas esine sai kylmät väreet kulkemaan pitkin hänen selkäpiitään. Hän ymmärsi pitelevänsä kädessään jatkosodan aikaista sotilaan tuntolevyä. Miksi se oli piilotettu näiden aarteiden joukkoon? Ehjät tuntolevyt piti palauttaa kun asepalvelus päättyi. Kaatuneen sotilaan tuntolevystä olisi jäljellä vain puolikas, joka sekin olisi pitänyt palauttaa viranomaisille.

- Numeron perusteella saisi varmaan selville kenelle tuo tuntolevy on kuulunut, hän mietti kerätessään tavaroita lattialta.

Hän päätti ensin selvittää löytönsä taustoja, eikä vielä kertoisi Sarille mitä oli löytänyt veistoksen sisältä.

6. Luku

Autossa Lauri laittoi CCR:n cd:n soimaan ja pohti löytöään. Mahtaisikohan isä tietää esineistä jotakin? Siitähän onkin jo toista viikkoa kun olen käynyt sairaalassa häntä katsomassa, hän mietti ja tunsu piston omassatunnossaan.

Puolisen vuotta sitten Matti Roivaisella oli todettu haimasyöpä. Sairaus oli ollut yllätys kaikille hänet tunteneille, eikä vähiten hänelle itselleen. Hän oli aina ollut oikea terveyden perikuva. Syöpä oli kuitenkin kalvanut uhriaan salakavalasti sisältäpäin. Solumyrkyt olivat romahduttaneet yleiskunnon, eikä hän ollut toisen leikkauksen jälkeen enää päässyt kotiin. Lauri kaartoi maasturinsa lumiselle parkkipaikalle, sammutti moottorin ja lukitsi ovet.

- X5:ssa olisi kauko-ohjain käyttäjätunnistuksella, hän ajatteli kävellessään pimeässä illassa kohti kerrostalon valaistua portaikkoa.

Saara oli jo mennyt nukkumaan omaan huoneeseensa. Sari oli pukeutunut valkoiseen kylpytakkiinsa ja loikoili sohvalla. Lauri katseli vaimoaan vaivihkaa. Vuodet olivat tuoneet hänen vartaloonsa pehmeyttä. Sari oli ollut teini-ikäisenä lupaava yleisurheilija. Muut asiat olivat kuitenkin vieneet mielenkiinnon, ja urheilu oli lukion jälkeen jäänyt. Silti hän oli edelleen hyvässä kunnossa ja lenkkeili säännöllisesti. Laurin lenkkitosut taas olivat jääneet nurkkaan jo vuosia sitten. Vararengas oli alkanut uhkaavasti kasvaa vatsan ympärille.

Nykyään Sari piti vaaleat hiuksensa melko lyhyenä ja poikamaisena. Otsatukan hän oli kuitenkin jättänyt pidemmäksi. Laurin mielestä kampaus oli seksikäs, vaikka hänestä naiselle yleensä sopivatkin paremmin pitkät hiukset. Sarin kylpytakki valahti auki paljastaen hänen rintansa. Sarin rinnat olivat Laurille alituisen kiinnostuksen kohde. Sari olikin joskus leikillään kysynyt Laurilta, oliko hän mennyt naimisiin tissien vai hänen itsensä kanssa. Huomattuaan Laurin katselevan Sari veti kylpytakin kiinni.

Sarin ja Laurin suhde oli vuosien mittaan käynyt arkiseksi, ja erotiikka oli saanut tehdä tilaa avioseksille. Rakastelukerrat olivat harventuneet yhteen, kahteen kertaan kuussa.

Tv:ssä pyörivä amerikkalainen rikossarja ei kiinnostanut kumpaakaan. Sari vilkaisi Lauria ja näytti arvaavan miehensä ajatukset.

- Mennäänkö jo nukkumaan? hän kysyi
- Haluatko nukkumaan, vai tehtäisiinkö jotain muuta? vastasi Lauri.

Edellisestä kerrasta taitaa olla jo ainakin kuukausi, ajatteli Sari. Taitaa olla parasta suostua niin saa sitten olla jonkin aikaa rauhassa.

- Odota siinä, tulen parin sekunnin päästä, sanoi Sari ja nousi käydäkseen wc:ssä.

Hetken kuluttua Sari palasi ja asettui seisomaan hänen eteensä. Lauri avasi hänen kylpytakkinsa, ja antoi sen pudota lattialle. Hän antoi Laurin hyväillä ja suukotella itseään, mutta Laurin polvistuessa hänen eteensä hän vetäytyi taaksepäin.

- Nouse istumaan, tulen päälle, hän kuiskasi.

Lauri asettui istumaan sohvan reunalle ja Sari tuli hänen syliinsä. Molemmat tiesivät, että tässä asennossa he löytäisivät helpoimmin yhteisen sävelen. Sari määräsi liikkeiden rytmin ja syvyyden. Lauri varoi jarruttelemasta häntä ja keskittyi ihailemaan näkemäänsä. Hän saavutti huipun ennen Saria, mutta antoi hänen kuitenkin ratsastaa loppuun saakka.

Lauri palatessa pesulta Sari oli jo mennyt nukkumaan.

7. Luku

Matti Roivainen lepäsi sairaalan valkoisten lakanoiden välissä silmät suljettuna. Yksi kerrallaan elintärkeät elimet antautuivat ja lakkasivat toimimasta, ja lääkkeitä

annettiin enää kivunhallintaan. Hän tiesi päivänsä olevan luetut, eikä tuhlannut viimeisiä voimiaan taisteluun väistämätöntä vastaan.

Lauri oli istunut isänsä huoneessa jo hyvän tovin. Hän katseli vanhan miehen haurasta olemusta ihmetellen, kuinka suuri muutos hänessä olikaan tapahtunut viimeisen puolen vuoden aikana. Teräsvaari oli hetkessä muuttunut kuolemaan valmistautuvaksi, sairaaksi vanhukseksi. Ärhäkkä luonne ei tosin ollut kadonnut minnekään. Lauria hymyili muistaessaan sairaalapastorin vierailun. Matti oli malttanut kuunnella hengenmiehen jutustelua noin minuutin ja tokaissut:

- Kuulkaapas pastori, mitäpä jos antaisitte minun kuolla rauhassa?

Pappi oli toivottanut Jumalan siunausta ja lähtenyt saman tien. Ei Matti mikään ateisti ollut. Uskoipahan vain omalla tavallaan, eikä voinut sietää tekopyhyyttä. Papit saivat häneltä usein huutia, koska hän ei voinut hyväksyä että joku hankki leipänsä pelkästään uskonasioista puhumalla.

Matti heräsi ja alkoi yskiä. Hänen silmänsä harhailivat huoneen katossa. Laurista näytti kun hän ei olisi oikein tiennyt missä oli. Hän nousi seisomaan isänsä vuoteen vierelle ja sanoi:

- Terve, isä. Minä tässä, Lauri.

Matti Roivainen katsoi poikaansa ja tokaisi:

- Kyllä minä tiedän kuka sinä olet. Luuletko että olen menettänyt muistini?

Lauria hymyilytti. Pappa tuntui edelleen olevan vedossa. Hän veti tuolin vuoteen viereen ja istuutui.

- Mikäs se on vointi tänään?

Matti käänsi katseensa ikkunaan päin ja sanoi:

- Taas ne on panneet nuo sälekaihtimet kiinni. Eihän täältä näe edes ulos.
- Haluatko että avaan ne? kysyi Lauri ja nousi samalla avaamaan sälekaihtimia.

Kevättalven kirkas auringonpaiste tulvi huoneeseen saaden molemmat siristelemään silmiään.

- No niin, nyt on paljon parempi, sanoi Matti ja yritti kohottaautua istumaan.

Lauri riensi auttamaan ja tuki isänsä istuvaan asentoon tyynyillä. Samalla hän huomasi että sängyn olisi saanut nostettua istuma-asentoon nappia painamallaakin. Hoitaja tuli huoneeseen ja tarkisti tippatelineessä roikkuvien lääkepussien tilanteen.

- Jos haluat tietää, montako päivää minulla on jäljellä, kysy tuolta, sanoi Matti ja viittasi hoitajaan.

Hoitaja lähti ja sanoi ystävällisesti hymyillen tulevansa myöhemmin uudestaan. Lauri mietti miten esittäisi asiansa. Matti ei juuri ollut puhunut omasta isästään, eikä aiheeseen oikein luontevasti päässyt kiertotietä. Lopulta hän päätti kysyä suoraan.

- Kuules isä, sain tässä hiljattain haltuuni muutamia isoisälle kuuluneita tavaroita. Ne herättivät joitakin kysymyksiä, joihin ehkä osaat vastata.

Matti ryhdistäytyi ja katsoi tiukasti poikaansa.

- Mitä tavaroita olet saanut ja mistä?
- No, kun Liisa-täti kuoli, sain perinnöksi laatikollisen isoisälle kuuluneita esineitä. Valokuvia, kirjoja, saksalainen sinetti, puuveistos ja puukko. Ajattelin että tiedätkö sinä niistä mitään.

Matti katsoi poikaansa pitkään silmiään räpäyttämättä aivan kuin puntaroiden, voiko häneen luottaa. Sitten hän käänsi päänsä pois ja huokaisi.

- Minä kuolen kohta, Liisa on jo manan majoilla, hän sanoi vanhan miehen karhealla äänellä.
- Sinä olet ainoa isän jälkeläisistä joka kohta on elossa, ja tietysti Saara. Kyllä kai sinun täytyy saada tietää millainen mies isoisäsi oli. Minä olen antanut ne tavarat Liisalle. Ota nuo tyynyt pois, selkää särkee.

Oululainen tuotekehitysinsinööri Lauri Roivainen saa haltuunsa isoisänsä sotamuistoja sisältävän pahvilaatikon. Pian hän ymmärtää vaatimattomien muistoesineiden kärkevän taakseen jotain hyvin paljon suurempaa. Salaisuuden vähitellen paljastuessa suvun lähihistoria kietoutuu yhteen nykypäivän ja Suomen kansan kohtalonhetkien kanssa. Niinpä Roivainen päättää lähteä isänsä ja isoisänsä jäljille luovutettuun Karjalaan. Matka kuitenkin tuottaa monessa mielessä yllättävän lopputuloksen.

Suomeen palattuaan Roivainen huomaa joutuneensa elämänsä pinteeseen, kun hänen kannoillaan ovat niin väkivaltaa kaihtamattomat rikolliset kuin poliisitkin. Kuolema alkaa korjata satoaan, eikä se tee eroa ystävien ja vihollisten välillä.

Hiekkaan haudatut on vastustamattomasti mukaansa tempaava jännityskertomus, jolle historialliset ja ajankohtaiset tapahtumat luovat uskottavat kehykset. Samalla se on myös elämänmakuinen ihmissuhdekuvaus, joka syväluotaa realistisella tavalla suomalaista sielunmaisemaa. Tarina maalaa faktan ja fiktion välisen rajan näkymättömiin, saaden lukijan pohtimaan oman maailmankuvansa todenmukaisuutta.

